

Список літератури для ЗНО
з української мови та літератури

<p>» УСНА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ</p>	<p>Історична пісня «Ой Морозе, Морозенку» Історична пісня «Чи не той то Хміль» Маруся Чурай «Віють вітри, віють буйні» Маруся Чурай «За світ встали козаченьки», «Дума про Марусю Богуславку» Балада «Ой летіла стріла»</p>
<p>» ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА</p>	<p>«Повість минулих літ» (уривки про заснування Києва, про помсту княгині Ольги) «Слово про похід Ігорів» Григорій Сковорода «De libertate», «Всякому місту – звичай і права», «Бджола та Шершень»</p>
<p>» ЛІТЕРАТУРА КІНЦЯ XIII-ПОЧ.ХХ СТ.</p>	<p>Іван Котляревський «Енеїда», «Наталка Полтавка» Тарас Шевченко «Катерина», «Кавказ», «Сон» («У всякого своя доля»), «І мертвим, і живим, і ненародженним...», «Заповіт» Пантелеймон Куліш «Чорна рада» Іван Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я» Панас Мирний «Хіба ревуть воли, як ясла повні?» Іван Карпенко-Карий «Мартин Боруля» Іван Франко «Захар Беркут», «Чого являєшся мені у сні», «Мойсей»</p>
<p>» ЛІТЕРАТУРА ХХ ст.</p>	
<p>» ТВОРИ УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ-ЕМІГРАНТІВ</p>	<p>Іван Багряний «Тигролови» Євген Маланюк «Уривок з поеми»</p>
<p>» СУЧАСНИЙ ЛІТЕРАТУРНИЙ ПРОЦЕС</p>	<p>Загальний огляд, основні тенденції. Постмодернізм як літературне явище.</p>

Список літератури: Що читати влітку учням

5-11 класів

(За рекомендацією МОН)

5 клас

Легенди:

«Про зоряний Віз», «Чому пес живе коло людини?», «Берегиня» (за С. Плачиндою), «Дажбог», «Неопалима купина» (за Є. Шморгуном), «Як виникли Карпати», «Чому в морі є перли і мушлі».

Народні перекази: «Прийом у запорожців», «Про правду і кривду», «Мудра дівчина», «Ох», «Летючий корабель».

Літературні казки:

Іван ФРАНКО. «Фарбований Лис»,

Василь КОРОЛІВ-СТАРИЙ. «Хуха-Моховинка»,

Василь СИМОНЕНКО. «Цар Плаксій та Лоскотон»,

Галина МАЛИК. «Незвичайні пригоди Алі в країні Недоладії».

Загадки:

Леонід ГЛІБОВ. «Химерний, маленький...», «Що за птиця?», «Хто вона?», «Хто розмовляє?», «Хто сестра і брат?».

Літописні оповіді:

«Три брати — Кий, Щек, Хорив і сестра їхня Либідь», «Святослав уладає мир з греками...», «Володимир вибирає віру», «Розгром Ярославом печенігів. Початок великого будівництва в Києві. Похвала книгам».

Олександр ОЛЕСЬ. «Заспів», «Україна в старовину», «Похід на Царгород», «Ярослав Мудрий» (із кн. «Княжа Україна»).

Зірка МЕНЗАТЮК. « Таємниця козацької шаблі».

Світ природи:

Тарас ШЕВЧЕНКО. «За сонцем хмаронька пливє...», «Садок вишневий коло хати...»,

Степан ВАСИЛЬЧЕНКО. «В бур'янах»,

Павло ТИЧИНА. «Не бував ти у наших краях!», «Гаї шумлять...», «Блакить мою душу обвіяла...»,

Євген ГУЦАЛО. «Лось»,

Максим РИЛЬСЬКИЙ. «Дощ» («Благодатний, довгожданий...»), «Осінь-маляр із палітрою пишною...»,

Григорій ТЮТЮННИК. «Дивак»,

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ. «Сіроманець».

6 клас

Календарно-обрядові пісні:

«У ржі на межі», «Ой біжить, біжить мала дівчина», «Проведу я русалочки до бору» (русьальні); «Заплету віночок», «Ой вінку мій, вінку», «Купайло, Купайло!» (купальські); «Маяло житечко, маяло», «Там у полі криниченька» (жниварські) — на вибір. Пісні зимового циклу: «Ой хто, хто Миколая любить», «Засівна», «Нова радість стала», «Добрий вечір тобі, пане господарю!», «Щедрик, щедрик, щедрівочка», «Ой весна, весна — днем красна», «Ой кувала зозуленька», «А в кривого танця», «Ой ти, коте, коточок», «Ой ну, лулі, дитя, спать».

Пісні літературного походження:

«Ще не вмерла України...» П. ЧУБИНСЬКОГО і М. ВЕРБИЦЬКОГО,

«Ой, у лузі червона калина похилилася» С. ЧАРНЕЦЬКОГО і Г. ТРУХА,

Микола ВОРОНИЙ. «Євшан-зілля»,

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Думка», «Іван Підкова».

Володимир РУТКІВСЬКИЙ. «Джури козака Швайки».

Я і світ:

Леся УКРАЇНКА. «Мрії», «Як дитиною, бувало...», «Тиша морська»,

Володимир ВІННИЧЕНКО. «Фед'ко-халамидник»,

Станіслав ЧЕРНІЛЕВСЬКИЙ. «Теплота родинного інтиму...», «Забула внучка в баби черевички...»,

Ірина ЖИЛЕНКО. «Жар-Птиця», «Підкова», «Гном у буфеті»,

Ігор КАЛИНЕЦЬ. «Стежечка», «Бліскавка», «Веселка», «Криничка», «Дим»

Емма АНДІЄВСЬКА. «Казка про ян», «Говорюча риба»/

Пригоди і романтика:

Всеволод НЕСТАЙКО. «Тореадори з Васюківки»,

Ярослав СТЕЛЬМАХ. «Митькозавр з Юрківки, або Химера лісового озера»,

Леся ВОРОНИНА. « Таємне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9».

Гумористичні твори:

Леонід ГЛІБОВ. «Щука», «Муха і Бджола», «Жаба і Віл»,

Степан РУДАНСЬКИЙ. «Добре торгувалось», «Запорожці у короля»,

Павло ГЛАЗОВІЙ. «Еволюція», «Найважча роль», «Заморські гості», «Похвала».

7 клас

Суспільно-побутові пісні:

«Ой на горі та женці жнуть», «Стойте явір над водою», «Гомін, гомін по діброві», «Ой у степу криниченка». Коломийки: «Дозвілля молоді», «Жартівливі коломийки».

Про минулі часи:

Іван ФРАНКО. «Захар Беркут»,

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Мені тринадцятий минало...», Тополя», «Як умру, то поховайте...»,

Михайло СТЕЛЬМАХ. «Гуси-лебеді летять...»,

Андрій Чайковський. «За сестрою»,

Григорій ТЮТЮННИК. «Климко».

«Ти знаєш, що ти — людина»:

Олекса СТОРОЖЕНКО. «Скарб»,

Богдан ЛЕПКИЙ. «Мишка (Казка для дітей, для малих і великих)»,

Ліна КОСТЕНКО. «Дощ полив...», «Кольорові миші», «Чайка на крижині», «Крила»,

Василь СИМОНЕНКО. «Лебеді материнства», «Ти знаєш, що ти — людина...», «Гей, нові Колумби й Магеллани...»,

Марина ПАВЛЕНКО. «Русалонька із 7-В, або Прокляття роду Кулаківських»,

Любов ПОНОМАРЕНКО. «Гер переможений».

«Ми — українці»:

Олег Ольжич. «Захочеш — і будеш» (із циклу «Незнаному воякові»),

Олена Теліга. «Сучасникам», «Радість»,

Олександр ГАВРОШ. «Неймовірні пригоди Івана Сили»,

Андрій МАЛИШКО. «Пісня про рушник», «Чому, сказати, й сам не знаю»

8 клас

Українські історичні пісні:

«Зажурилася Україна», «Ta, oй, як крикнув же козак Сірко», «Ой Морозе, Морозенку», «Максим козак Залізняк», «Чи не той то Хміль», «За Сибіром сонце сходить».

Усна народна творчість:

Пісні Марусі ЧУРАЙ. «Засвіт встали козаченky», «Віють вітри, віють буйні», «Ой не ходи, Грицю».

Українські народні думи:

«Маруся Богуславка»,

Світ української поезії:

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Думи мої, думи мої...» (1847), «Ой три шляхи широкії...», «Мені однаково, чи буду...»,

Леся УКРАЇНКА. «Давня весна», «Хотіла б я піснею стати...», «Давня казка»,

Володимир СОСЮРА. «Любіть Україну!», «Васильки», «Осінь»,

Володимир ПІДПАЛИЙ. «...Бачиш: між трав зелених...», «Зимовий етюд»,

Василь ГОЛОБОРОДЬКО. «З дитинства: дощ» («Я уплетений...»), «Наша мова», «Теплі слова».

Національна драма:

Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ. «Сто тисяч»,

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ. «Дорогою ціною»,

Олександр ДОВЖЕНКО. «Ніч перед боєм»,

Ніна БІЧУЯ. «Шпага Славка Беркути».

Володимир Дрозд. «Білий кінь Шептало»,

Юрій Винничук. «Місце для дракона».

Український гумор:

Валентин ЧЕМЕРИС. «Вітъка + Галя, або Повість про перше кохання».

9 клас

Родинно-побутові пісні:

«Місяць на небі, зіроньки сяють», «Цвіте терен, цвіте терен», «Сонце низенько».

Українські народні балади «Ой летіла стріла», «Ой на горі вогонь горить».

Давня література:

Перекладна література Біблія (фрагменти). Легенди: про Вавилонську вежу, про Мойсея. Притча про блудного сина. «Слово о полку Ігоревім».

Українська література доби Ренесансу і доби Бароко:

Григорій СКОВОРОДА. «Бджола та Шершень», «Всякому місту — звичай і права», «De libertate».

Нова українська література:

Іван КОТЛЯРЕВСЬКИЙ. «Енеїда», «Нatalка Полтавка»,

Григорій КВІТКА-ОСНОВ'ЯНЕНКО. «Маруся».

Література українського романтизму:

Петро ГУЛАК-АРТЕМОВСЬКИЙ. «Пан та Собака»,

Євген ГРЕБІНКА. «Ведмежий суд». «Човен»,

Микола ГОГОЛЬ. «Тарас Бульба»,

Тарас ШЕВЧЕНКО. «Сон» «Кавказ» «І мертвим, і живим, і ненароджденним...» («Катерина», «Наймичка», «На панщині пшеницю жала...», «Марія», «У нашім раї на землі...») «На панщині пшеницю жала...». «Наймичка». «Доля», «Росли укупочці, зросли...»

Пантелеїмон КУЛІШ. «Чорна рада»,

Марко ВОВЧОК. «Інститутка»,

Михайло СТАРИЦЬКИЙ. «Не захвати солодкого зомління...»,

Іван НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ. «Кайдашева сім'я».

10 клас

Література 70-90-х років XIX ст.:

Панас МИРНИЙ. «Хіба ревуть воли, як ясла повні?»,

Іван КАРПЕНКО-КАРИЙ. «Мартин Боруля»,

Михайло СТАРИЦЬКИЙ. «Облога Буші»,

Борис ГРІНЧЕНКО. «Каторжна»,

Іван ФРАНКО. «Гімн» («Замість пролога»), «Сікстинська мадонна», «Ой ти, дівчино, з горіха зерня», «Чого являєшся мені...», «Легенда про вічне життя», «Декадент», «Мойсей», «Сойчине крило».

Українська література 1910-х років:

Михайло КОЦЮБИНСЬКИЙ. «Intermezzo», «Тіні забутих предків»,

Ольга КОБИЛЯНСЬКА. «Земля»,

Василь СТЕФАНИК. «Камінний хрест»,

Леся УКРАЇНКА. «Contra spem spero!», «І все-таки до тебе думка лине...», «Хвиля», «Стояла я і слухала весну...», «Уста говорять: "Він навіки згинув!.."», «Лісова пісня»,

Микола ВОРОНИЙ. «Іванові Франкові», «Блакитна Панна», «Інфант»,

Олександр ОЛЕСЬ. «З журбою радість обнялася...», «Чари ночі», «О слово рідне! Орле скучий!..», «По дорозі в Казку»,

Володимир ВИННИЧЕНКО. «Момент».

11 клас

Українська література 1920-1930 рр.:

Павло ТИЧИНА. «Арфами, арфами...», «О панно Інно...», «Ви знаєте, як липа шелестить...», «Одчиняйте двері...», «Пам'яті тридцяти»,

Євген ПЛУЖНИК. «Для вас, історики майбутні...», «Вчись у природи творчого спокою...», «Ніч... а човен – як срібний птах!...», «Річний пісок...»,

Микола ЗЕРОВ. «Київ – традиція»,

Максим РИЛЬСЬКИЙ. «Молюсь і вірю...», «Солодкий світ!...»,

Микола ХВИЛЬОВИЙ. «Я (Романтика)»,

Юрій ЯНОВСЬКИЙ. «Шаланда в морі», «Дитинство»,

Валер'ян ПІДМОГИЛЬНИЙ. «Місто»,

Остап ВИШНЯ. «Моя автобіографія», «Сом»,

Микола КУЛІШ. «Мина Мазайло».

Література в західній Україні:

Богдан-Ігор АНТОНИЧ. «Зелена євангелія», «Різдво»,

Осип ТУРЯНСЬКИЙ. «Поза межами болю».

Еміграційна література:

Євген МАЛАНЮК. «Під чужим небом», «Стилет чи стилос?...»,

Іван БАГРЯНИЙ. «Тигролови».

Українська література 1940–1950 рр.:

Олександр ДОВЖЕНКО. «Україна в огні», «Зачарована Десна».

Українська література другої половини ХХ – початку ХХІ ст.:

Василь СИМОНЕНКО. «Задивляюсь у твої зіниці...», «Я...»,

Дмитро ПАВЛИЧКО. «Два кольори»,

Іван ДРАЧ. «Балада про соняшник»,

Микола ВІНГРАНОВСЬКИЙ. «Сеньйорито акаціє, добрий вечір...»,

Ліна КОСТЕНКО. «Страшні слова, коли вони мовчать...», «Українське альфresco», «Хай буде легко. Дотиком пера...», «Я вранці голос горлиці люблю...», «Недумано, негадано...», «Маруся Чурай»,

Василь СТУС. «Господи, гніву пречистого...», «О земле втрачена, явися...», «Як добре те, що смерті не боюсь я...».

Проза другої половини ХХ ст.:

Олесь ГОНЧАР. «За мить щастя», «Залізний острів» (із роману «Тронка»),

Григорій ТЮТЮННИК. «Три зозулі з поклоном»,

Валерій ШЕВЧУК. «Дім на горі».

Українська історична проза:

Павло ЗАГРЕБЕЛЬНИЙ. «Диво».